

Abstrakt

Bakalárska práca vychádza z rôznych teoretických prístupov, ktorých styčný bod sa pokúša nájsť práve v ich vzťahu k pozornosti, a najmä potom k rôznym formám a procesom jej rozptyľovania. Tieto procesy skúma v ich širšom historickom a sociokultúrnom kontexte, hlavne vo vzťahu k procesom modernizácie, digitalizácie, komodifikácie a artikulácie normatívnosti. Prvú časť práce definujú najmä dve filozofické línie: pojem rhizomu Gillesa Deleuzea a Félixu Guattariho, ako acentrického, variabilného systému, na základe ktorého sa práca snaží načrtnúť ontológiu globálnej pozornosti; a dekonštrukcia Jacquesa Derridu ako vzor pre dekonštrukciu polárnej opozície medzi pozornosťou a rozptýlením. Druhá časť práce sa snaží budovať na hre medzi pozornosťou a rozptýlením a prehodnotiť koncept ekonomie pozornosti v kontexte súčasnej vizuálnej kultúry. Teoretický terén je tu omnoho rozptýlenejší: hlavné línie skúmajú vzťah technológie a človeka, globalizáciu médií a neoliberalných ideológií kontroly, pokroku a produktivity. Na príkladoch z vizuálnej kultúry skúšajú ukázať, ako tieto vzťahy formujú vzorce pozornosti, a najmä ako to robia prostredníctvom viacvrstevného internetového rozhrania, produkujúc tak súčasnú podobu ekonomie pozornosti, nevyhnutne spätú s kapitalistickým systémom produkcie. Táto podoba často podvracia tradičné normatívne vzorce sústredenej pozornosti, a na veľkej časti vizuálnej kultúry vďaka tomu možno rozpoznať mnohé postupy kontroly pozornosti práve prostredníctvom jej rozptyľovania. Záver práce sa snaží poukázať na rôzne minoritné využitia týchto postupov, s cieľom načrtnúť obrysy možného prechodu od ekonomie pozornosti k Yvesom Cittonom navrhutej ekológii pozornosti. Práca vznikala ako (do istého obdobia nevedomý, neskôr striedavo zámerný) experiment s vlastnou pozornosťou a nástrojmi jej rozptýlenia, ktoré v mnohých ohľadoch predpoklady vyslovené v práci potvrdili: enormné množstvo pozornosti, ktoré som práci venoval, viedlo k jej vyčerpaniu v čím ďalej tým kratších intervaloch; internetové rozhranie mi poskytlo väčšiu kontrolu nad aspektami práce, ale zároveň viedlo k strate kontroly nad inými oblasťami života, čo v kontexte izolácie spôsobenej pandemiou viedlo v konečnom dôsledku k zažitiu čistej spektakulárnej oddelenosti.